

DANIŞMANLI DİL ÖĞRETİM YÖNTEMİ VE TÜRKİYEDEKİ YABANCI DİL ÖĞRETİMİ BAĞLAMINA UYGUNLUĞU

Okut. Mehmet Ali BAŞARAN

Bartın Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü, basaranmehmet1@
windowslive.com

ÖZET

Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi, yabancı dil eğitiminde belli bir yeterlilik düzeyine ulaşmış öğrencilerin yabancı dil öğrenme sürecinin başında bulunan öğrencilere bilgi, danışmanlık ve öğretim desteği sağlamaya yönelik alternatif bir dil öğretim yöntemidir. Bu çalışmada, ABD’de yetişkinlerin yabancı dil öğrenmelerine yönelik olarak geliştirilen ve Avrupa’da başarılı uygulamaları olan bu yöntemi yakından tanımak, güçlü ve zayıf yönlerini saptamak, eğitim sistemimize uygun olan ve uygun olmayan noktaları belirlemek, yetişkinlerin yanında ilköğretim, ortaöğretim ve lisans öğrencilerinin yabancı dil öğrenmelerine uygun olup olmadığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Söz konusu yöntemin ortaya çıkışına zemin hazırlayan sosyal ve felsefi unsurları irdelemeye yönelik bu çalışma, Rogers ve Curran’ın öğrenci-öğretmen (danışan-danışman) rolü ile ilgili görüşleri analiz etmekte ve bir senteze ulaşmaya çalışmaktadır. Öğrencinin yabancı dili öğrenme süreci ile dersin işleniş beş aşamada incelenmiştir. Her iki dile hâkim öğrencilerin (danışmanların) yetiştirilmesi, yöntemin uygulanmasına uygun fiziki çevrenin oluşturulması ve gerekli eğitsel araç-gerecin sağlanması durumunda, bu yöntemin üniversite çağındaki gençler ile yetişkinlere yabancı dil öğretmede başarıyla uygulanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi, Danışan, Danışman, Carl Rogers, Charles Arthur Curran

COUNSELING LANGUAGE LEARNING METHOD AND ITS RELEVANCE TO FOREIGN LANGUAGE INSTRUCTION CONTEXT IN TURKEY

ABSTRACT

Counseling Language Learning is an alternative language teaching method that entails provision of knowledge, counseling and teaching assistance to beginner-level students by those who have achieved a certain level of proficiency. This method was developed in the USA to address adult language learners’ and Curran’s views concerning student-teacher (client-consultant) roles and tries to achieve a synthesis. The language learning and teaching process is analyzed in five phases. It is concluded that this method can effectively be used to teach university students and adults if teachers are proficient in both L1 and L2, physical environment is adjusted as is proposed by the method, and educational materials are provided.

Key Words: Counseling Language Learning, Client, Consultant, Carl Rogers, Charles Arthur Curran

GİRİŞ

Yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan yöntem ve metotlar, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çağın ihtiyaçlarına cevap veremediler. Bu dönemde milyonlarca insan, çalışmak için sanayileşmiş ülkelere iş için akın ediyordu. Bu yetişkin kitlenin en büyük sorunu, içinde yaşadıkları toplumun dilini bilmemeleriydi. Göçmen işçilere içinde buldukları toplumla uyum içinde yaşamasını sağlayacak bir dili öğretmek, örgün eğitimde belli yaş aralığındaki çocuklara yabancı dil öğretmekte uygulanan yöntem ve metotlarla yapılması zor

görünüyordu. Zira klasik yöntemler, dayandıkları eğitim felsefesi gereği öğretmen merkezli, öğrenciyi verilen mesajlara tepki veren pasif biri olarak kabul ederken, okuma ve yazma becerilerini yabancı dil öğretimin temel hedef kazanımları olarak görmekteydi.

Bu çalışma toplam altı bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Carl Rogers ve Charles Arthur Curran tanıtılmakta ve Rogers'ın Danışmanlı Dil Öğretim Yönteminin oluşumuna zemin hazırlayan felsefi, psikolojik ve eğitsel görüşleri ile Curran'ın yabancı dil öğretimi ile ilgili görüşleri verilmektedir. İkinci bölüm ise Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi tanıtılmakta, yabancı dil öğretiminde öğretmen-öğrenci rolü ve anadilin rolü ile ilgili değişik fikir ve uygulamalar verilmektedir. Üçüncü bölüm, Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemine göre dil öğrenme aşamalarını, dördüncü bölüm ders işleniş evrelerini, beşinci bölüm söz konusu yönetimin olumlu ve olumsuz özelliklerini açıklamaya ve nihayetinde altıncı bölüm tüm çalışmayla ilgili değerlendirmelere ayrılmıştır.

CARL ROGERS VE CHARLES ARTHUR CURRAN

Bu bölümde ilk başta Carl Rogers tanıtılmakta, onun eğitim, öğrenci-öğretmen rolü ve öğrencinin öğrenmesini etkileyen en önemli faktörler ile ilgili görüşleri aktarılmaktadır. Bu bölümün ikinci kısmında ise Charles Arthur Curran tanıtılmakta, Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemini geliştirme amacı açıklanarak danışman-danışan (öğretmen-öğrenci) rolü ile ilgili görüşleri verilmektedir.

Carl Rogers

Carl Rogers (1902–1987), kişi (hasta) merkezli terapiyi geliştiren ve terapide hasta-psikiyatrist ilişkisine yönelik görüşleriyle çağdaş psikiyatride yeni bir çığır açan Amerikalı bir psikiyatristtir.

Ivan Pavlov, meşhur Klasik Koşullanması'yla eğitim sürecinin basit bir etki-tepki süreci olduğunu, öğrenci başarısının verilecek ödül ve cezanın doğru zamanda uygun sıklıkta verilmesine bağlı olduğunu söylemiş, öğretmeni sınıfta ceza-ödül veren otoriter bir kişi olarak görmüştür. Buna karşılık Skinner, öğrencinin mesajlara tepki veren basit bir varlık olmadığını, aynı zamanda düşünen, düşündüklerini değerlendirip karar verebilen bir varlık olduğunu söyleyerek Pavlov'un bu tezine karşı çıkmıştır. Skinner, eğitim-öğretim sürecinde öğrencinin duygu ve düşüncelerinin de önemli olduğunu, öğrencilerin buna dikkat etmeleri gerektiğini savunmuştur. Skinner 'in eğitim felsefesi (Bilişsel Öğrenme) eğitim ve öğretimi büyük ölçüde etkiledi. Ancak öğretmen, 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar derse yön veren, tek karar verici, ceza ve ödül veren biri olarak kaldı. Carl Rogers(1961 s. 273) , eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin istek ve kararlarının önemli olduğunu, öğrencinin eğitim-öğretim sürecinin merkezinde olması gerektiğini savunarak bu güne kadarki görüşlere karşı çıkmıştır. Rogers'ın bu düşüncesi doğru olmakla birlikte öğrencinin eğitim-öğretim sürecinin merkezinde olabilmesi için kendi ihtiyaç ve hedeflerin farkında olması gerekmektedir.

Rogers'a(1961) göre danışmanın (öğretmenin) görevi, danışanın (öğrencinin) kendi (öğrenme) ihtiyaçları için sorumluluk üstlenmesine yardımcı olmaktır). Rogers'ın bu düşüncesi sorumluluğunun bilincinde, eğitim ihtiyacını fark etmiş bir öğrenci için geçerli olabilir, ancak eğitimi resmi otoritenin bir

dayatması olarak gören bireye yol göstermeyi boş bir çaba olarak değerlendirebiliriz. Zira rotası belli olmayan gemi, hiçbir limana varamayacaktır.

Rogers'ın insan doğasının pozitif yönüne yönelik güçlü inancı, uzun yıllar süren klinik çalışmalarına dayanmaktadır. Ona göre her hangi bir kişinin sorunu ne olursa olsun danışman tarafından ona özel bir bilgi öğretilmeden kendisine saygı duyması durumunda sorunu çözmede gelişme gösterebileceğini iddia etmektedir (Rogers, 1961).

İster öğrenci ister öğretmen her birey saygı görmeyi hak eder; yani öğretmeni tarafından saygı görmek bir lütf değil bir haktır. Bu yüzden, Rogers'ın öğrencilerin saygı göremek sorunlarını çözmede gelişme gösterecekleri iddiası bize göre özgüveni düşük, bağımsız çalışma becerisi olmayan ya da özel eğitim kapsamındaki engelli bireylerin eğitim sürecinde doğru olmakla birlikte, bu görüşü tüm eğitim sistemine genellemek gerçekçi görünmemektedir.

Charles Arthur Curran

C. A. Curran, Amerika'nın Loyola Üniversitesi'nde psikiyatri profesörü unvanıyla uzun yıllar klinik çalışmalar yapmıştır. Curran, bir grup arkadaşıyla Rogers'ın özellikle danışan-danışman rolü ve ilişkisiyle ilgili görüşlerinden etkilenmiş, kendi klinik deneyim ve araştırma verileriyle birleştirip yeni bir dil öğrenme yorumu geliştirmiştir (Curran, 1976).

1957'de başlayan bu çalışmanın amacı, yeni bir dil öğretim yöntemi geliştirmekten çok, yetişkinlerin yabancı dil öğrenirken karşılaştıkları sorunları bulmak ve çözüm yolları geliştirmektir. Bu çalışma özellikle Almanca, Fransızca, İtalyanca ve İspanyolca dillerine yönelik yapıldı. Bu diller eğitim sisteminde en kötü derslerdi. Bu alanda kullanılacak test ve değerlendirme araçları bulunmuyordu. Birçok insan özellikle yabancı bir dili konuşurken, kendilerini büyük ölçüde kişisel tehdit altında hissediyor ve endişeye kapılıyordu (Demircan,1990).

Curran, kaygı, güvensizlik ve yanlış yapma korkusu gibi faktörleri yetişkinlerin yabancı dil öğretiminde karşılaştıkları başarısızlığın temel nedeni olarak görmüş (Freeman, 1987), bu amaçla hümanist yaklaşımın en büyük temsilcilerinden Rogers'ın fikirlerinden ve çağdaş danışmanlık tekniklerinden de yararlanarak Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi'ni (Counseling Language Learning) geliştirmiştir.

Curran, öğretmen için öğrencilerin öğrenme korkusunu yenmelerini sağlayacak tek yolun 'Dil Danışmanı' olmak olduğuna inanmıştır (Curran, 1976). 'Dil danışmanı' ile kastedilen kişi, öğrencileri psikolojik olarak eğiten değil, daha çok öğrencilerin çabalarını anlayan ve öğrenciyi dili öğrenme işiyle yüzleştiren kişidir. Öğretmen-öğrenci ile ilgili bu fikirleri, Curran'ın Rogers'ın ilgili düşüncelerinden etkilendiğini göstermektedir.

Curran, teorik düşüncelerini deneysel çalışmalarla desteklemeye çalıştı ve bu amaçla Loyola Üniversitesi, Mendel High School ve Woodstock Central High School' da yetişkinlerden oluşan bir gruba bu düşüncelerle şekillenen ve 'Counseling Language Learning' olarak adlandırılan bu yöntemle yabancı dil öğretimi denemeleri yaptı. Çalışma sonuçları genel itibarıyla olumlu olmakla

birlikte, 1960'larda Amerika'da birçok platformda tartışılmıştır (örn. The Kansas State Language Teachers' Association, Chicago Teachers' College, University of Michigan).

DANIŞMANLI DİL ÖĞRETİM YÖNTEMİ

Grupla dil öğretim yöntemi olarak da bilinen danışmanlı dil öğretim yöntemi, Amerikalı psikiyatrist Curran tarafından geliştirilmiştir. (Freeman, 1987) Grupla terapi tekniğini kullanan bir psikiyatristin seanslarda izlediği yaklaşıma benzer bir uygulamanın yabancı dil öğretiminde de etkili olabileceği varsayımından yola çıkan Curran, yabancı bir dili öğrenirken bireylerin hata yapma korkusu ve iç kaygı yüzünden kendilerini iyi ifade edemediklerini gözlemlemiştir (Curran, 1976).

Danışmanlı dil öğretim yönteminde öğrenme sürecinin merkezinde öğrenciler vardır ve bu yöntemle ders işlenirken öğrenciler sınıfta bir çember oluşturarak otururlar. Öğretmen çemberin dışında kalır. Her öğrenci ya da 3-4 öğrenci için bir danışman seçilir. Öğretmen ile öğrenci arasındaki karşılıklı iyi niyet, ilgi ve olumlu tutum geliştirmek Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi'nin temel özelliğidir.

DANIŞMANLI DİL ÖĞRETİM YÖNTEMİ'NE GÖRE ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ROLÜ

Bu yöntemde temel amaç, yabancı dilde iletişim kurmaktır. Öğretmen öğrencilerin kendi öğrenme sorumluluklarını almalarını ve birbirlerinden öğrenmelerini ister. Curran, patrik John'un Hz. İsa ile ilgili söylediği, "He must increase, but I must decrease" (Curran, 1976:146) sözünden esinlenip öğretmen öğrenci rolünü benzer şekilde düzenlemiştir. Öğrencinin derste öğretmenden bağımsız grup üyeleriyle yabancı dilde iletişimde bulunma süreci ilk dersle birlikte başlayıp son dersle birlikte öğrenci tam bağımsız olmaktadır (Curran, 1976).

Öğrencin derste rolünün önemli olması, öğretmen rolünün önem kaybettiği anlamına gelmiyor. Zira öğretmenin diğer birçok yöntemde olduğundan daha çok donanımlı, deneyimli ve beceri sahibi olması gerekiyor. Dersin işlenişini planlama, gruplar oluşturma, derste kullanılan tekniklerin uygulanmasını gözetleme gibi birçok sorumluluğu vardır. Bu yönteme göre yabancı dil öğretimini gerçekleştirecek öğretmenin sahip olması gereken en önemli becerisi, öğrencinin hem anadilini hem de hedef dili çok iyi bilmesidir.

Öğrenci, öğrenme sürecinin merkezindedir. İstek ve ihtiyaçları öğrenme sürecini şekillendirir. Öğrencinin kendini güvende hissetmesi temel prensiptir. Birinci aşamadan itibaren adım adım öğrencinin öğretmene olan bağımlılığı azalır ve beşinci aşamada öğrenci öğretmenin müdahalesi olmadan, ondan yardım almadan grup üyeleriyle özgürce konuşma becerisini kazanmış olur. Bu yöntem, öğrencinin belli bir aşamadan sonra öğretici rolünü kazandığı tek yöntemdir. Beşinci aşamaya gelmiş, tam bağımsızlığını kazanmış bir öğrenci, artık ihtiyaç duyulduğunda ve öğretmen tarafından uygun görüldüğünde birinci, ikinci ve üçüncü aşamadaki öğrencilere danışman olabilmektedir (Freeman,1987).

Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi'ne Göre Anadil Kullanımı

Anadilin en belirgin işlevi, öğrencinin kendini güvende hissetmesini sağlamaktır. Anadili kullanan bireyin amacı bilinenden bilinmeyene köprü kurmaktır. Mümkün olduğunca bilinmeyen kelimelerin ana dildeki karşılıkları verilir. Böylece öğrencinin yabancı dili anlaması kolaylaşır, söz ve cümlelerin anlamı daha açık olur ve buna bağlı olarak öğrenci kendini rahat ve güvende hisseder. Öğretmenin verdiği direktifler, açıklamalar ve öğrencinin ders ile ilgili düşünceleri ana dilde yapılır. Fakat öğrencinin öğrenme düzeyi geliştikçe anadil kullanımında azalma, yabancı dil kullanımında artış olur. Öğretmen yabancı dilde daha çok konuşmaya başlar ve öğrencileri bu doğrultuda yönlendirir. Bu yönetime göre öğrenciler kendilerini güvende hissetmek isterler; bunu sağlamanın en önemli yolu gerektiği yerde anadili kullanmaktır. Anadilin yardımı ile öğrenciler her şeyi anladıkları zaman kendilerini daha çok güvende hissederler.

DANIŞMANLI DİL ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN AŞAMALARI

Curran'a göre Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi, öğrenci kazanımlarına göre tam bağımlılık aşaması, kendini gösterme aşaması, ayrı varlık aşaması, rol değişim aşaması ve tam bağımsızlık aşaması olmak üzere beş aşamadan oluşur (Demircan, 1990).

Tam bağımlılık aşaması

Bu aşamada öğrenci (danışan), tümüyle danışmanına bağlıdır. Öğrenci, her sözün çevirisini danışmandan alıp onu tekrar eder. Öğrenme ortamında her üç öğrenci için bir danışman bulunur (Curran, 1976).

Danışan (öğrenci), gruptaki kişilere söylemek istediği ifadeyi kendi anadilinde danışmana söyler. Danışman, danışanın söylemek istediği ifadeyi beş altı kelimeyi aşmayacak şekilde yalın ve sıcak bir şekilde danışana söyler. Grubun her bir üyesi bu işlemi (danışan ile danışman arasındaki sözlü çeviri işlemi) duyar, fakat araya girip müdahale etmezler. Danışan, gruba döner ve düşüncesini danışmandan aldığı hedef dildeki (yabancı dildeki) ifadeyle dile getirir.

Danışanın telaffuz sorunu yaşadığı, bir sözcük ya da bir ifadeyi söylemekte tereddüt ettiği durumlarda danışman, ona yardım eder. Bu basamak, danışanın maksimum düzeyde güvende olduğu basamaktır (Curran, 1976).

Kendini gösterme aşaması

Bu basamakta da aynı ilk basamaktaki gibi danışan, (öğrenci) düşüncesini hedef dilde nasıl aktaracağını bilmediği durumlarda danışmana (öğretmene) yönelir, düşüncesini anadilde söyler ve danışman (öğretmen) bu ifadeyi hedef dile çevirir (Freeman,1987). Danışan (öğrenci), danışmandan (öğretmenden) aldığı ifadeyi, grupta iletişimde kullanır.

Bu basamakta danışan, öğrendiği sözcüklerle grupta doğrudan (danışan yardımı olmadan) iletişim kurmaya başlar. Danışman, danışana yalnızca danışanın yardıma ihtiyaç duyduğu, konuşmakta tereddüt ettiği durumlarda yardım eder. Danışanın bu küçük bağımsız adımları, güven ve ümidin belirtisidir.

Ayrı varlık aşaması

Danışan, artık grupta hedef dilde doğrudan konuşur, gruptaki kişilerin basit ifadelerini anladıklarını düşünür. İlk basamaktaki işlem devam eder. Danışan

(öğrenci), bilmediği, hatırlamadığı ifadeleri danışmandan öğrenir. Danışanın daha fazla güven hissetmesi, daha fazla danışmandan bağımsız olması, danışanın sözcük, dil bilgisi ve bilgilerle olan ilişkisi nispetindedir (Curran,1976). Sözcük ya da cümle çevirisi yalnızca grup üyelerinden birisinin istemesi durumunda yapılır.

Rol değişim aşaması

Danışan (öğrenci), artık danışandan bağımsız bir şekilde yabancı dilde serbest ve kompleks bir şekilde konuşabiliyor (Curran, 1976). Konuştuklarını grup üyelerinin anladıkları varsayılır. Danışman (öğretmen), dil bilgisi ve telaffuz hatalarını düzeltmek veya kompleks ifadeleri söylemek için yardıma ihtiyaç duyulduğunda sürece doğrudan müdahale eder.

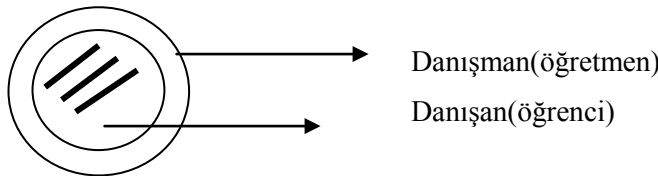
Tam bağımsızlık aşaması

Bu aşamada dördüncü aşamadaki işlemlerin aynısı gerçekleşir; danışman yalnızca düzeltmeler yapmaz aynı zamanda danışanın, deyim ve daha güzel dil yapılarını kullanması için müdahale eder. Danışan (öğrenci), bu basamakta artık birinci, ikinci ve üçüncü aşamadaki gruplara danışman olabilir.

Danışmanlı öğrenme sürecinin gelişimini beş basamağa ayırmakla, danışanın yabancı dilde konuşma bağımsızlığını ilk aşamadan itibaren geliştirdiği ve nihayet beşinci basamakta yabancı dilde tam bağımsız olduğu gösterilmiştir. Danışan, kendi öğrenme işlemi için daha fazla sorumluluk sahibidir.

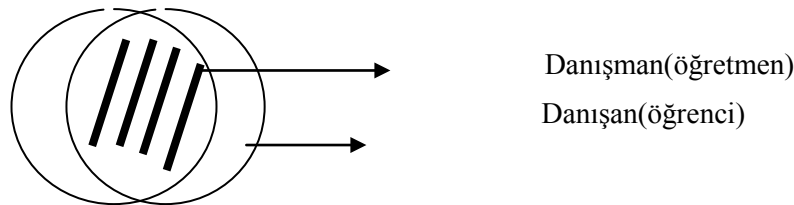
Başka Bir Açıdan Danışanın Bağımsızlığını Kazanması

Curran, dil öğrenme basamaklarını danışan-danışman ilişkisini bağımlılıktan bağımsızlığa doğru şekillerle göstermiştir (Curran,1976:173). İlk aşamayı temsil eden Şekil 1’de, danışan tümüyle danışmana bağımlıdır. Fikirler ana dilde söylenir; danışman bunu gruba yavaş ve duyarlı bir şekilde hedef dilde söyler. Danışan, danışmandan aldığı hedef dildeki ifadeyi grupla iletişiminde kullanır (Curran,1976).

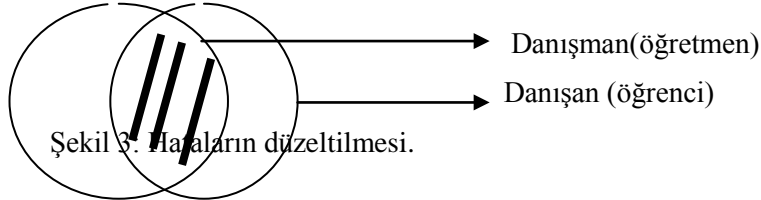
Şekil 1: Danışanın danışmana bağımlılığı

Bir sonraki aşama, danışanın danışmandan bağımsız olarak yabancı dilde konuşmak için girişimde bulunmaya cesaret etmeye başlamasıdır (Şekil 2).

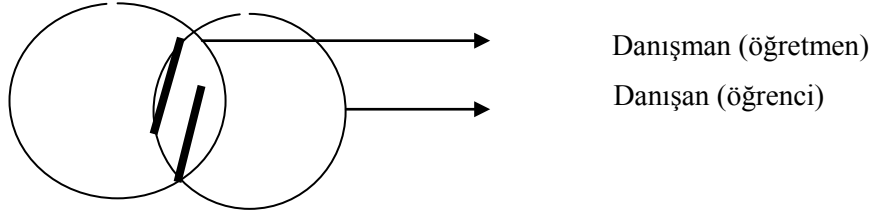

Şekil 2: Danışanın gittikçe bağımsız hale gelmesi

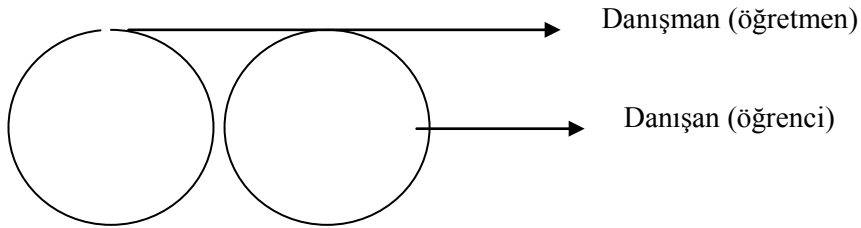
Bir sonraki aşamada, yapılan hatalar, danışman tarafından anında düzeltilir. Bu demektir ki, danışan hata yapı yapı bağımsızlığını artırmaktadır (Şekil 3).

Dördüncü aşamada, danışan, danışman yardımına yalnızca deyim, zor ifade ve dil bilgisi yapılarında ihtiyaç duyar. Bu aşama Şekil 4'te şöyle gösterilmiştir:

Son aşamada, danışan yabancı dilde tam bağımsızlık kazanmış; serbest bir şekilde sohbet edebilir. Danışmanın eğitim ortamında sessiz duruşu, danışanı dil bilgisi ve doğru telaffuz hususlarında desteklemektedir.

Şekil 5: Öğrencinin tam bağımsızlık aşaması

DERSİN İŞLENİŞ EVRELERİ

Curran'a göre Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi'nde ders beş evreden oluşur (Curran,1976). Bunlar, Yansıtma, Konuşmayı kaydetme, Tartışma, Kaleme alma ve Dil analizi evreleridir.

Yansıtma Evresi

Öğrenciler, üzerinde ses kayıt cihazının olduğu masanın etrafında daire şeklinde oturur. Öğretmen, öğrencilere selam verdikten sonra kendisini tanıtır ve öğrencilerden kendilerini tanıtılmalarını ister. Sonra öğretmen, öğrencilerin anadilinde örneğin bu akşam ne yapmak istediklerini sorar. Öğrenciler, üzerinde konuşacakları konuyu kendileri belirler. Öğretmen bu süreçte dairenin dışında onları izler. Fikir eksikliğini gidermek için beyin fırtınası tekniği kullanılabilir. Akla gelen her türlü fikir tahtaya yazılır, ardından uygun bir fikir seçilir (Curran,1976).

Konuşmayı kaydetme Evresi

Konu tespiti yapıldıktan sonra, öğrenci düşüncesini ana dilde söyler. Öğretmen, öğrencinin arkasında durarak sessizce öğrencinin söylemiş olduğu ifadeyi yabancı dile çevirir. Öğrenci ilk aşamada cümle kurmaz, sözcük söyler. İleriki zamanda cümle söyler. Öğrenci, kendisini yabancı dilde konuşmaya hazır hissettiğinde mikrofonu alıp öğretmenin söylediği yabancı dildeki ifadeyi gruba yönelik söyleyip, söylediğini kaydeder (Curran,1976). Ses kalitesi için mikrofon zamanında açılıp kapanmalıdır. Öğrenciler uygulamayı adım adım takip eder. Grup üyelerinden birisi mikrofonu alıncaya kadar mikrofon kapalı tutulur. Tüm öğrencilerin yabancı dilde söyledikleri ifadeler kaydedilinceye kadar bu işlem devam eder. İşlem sırası gönüllülük esasına dayanır (Curran, 1976). Üyelerden birisi kendini konuşmaya hazır hissettiğinde elini kaldırarak mikrofonu ister.

Tartışma Evresi

Ses kayıt işlemi bittikten sonra öğrenciler kendi aralarında kayıt hakkında tartışarak şu sorulara cevap vermeye çalışırlar (Curran,1976): Öğrenciler ses kaydı sırasında kendilerini nasıl hissettiler? Kayıt sırasında kendilerini rahat hissettiler mi? Kendilerini daha iyi nasıl hissedebilirler? Sesler daha iyi nasıl kaydedilebilir? Öğrencilerin bir süre bu ve benzeri sorular etrafında tartışmaları sağlanır.

Kaleme Alma Evresi

Dersin bu evresinde daha önce ses kayıt cihazına kaydedilen ses kayıtları öğrencilere dinletilir. Öğrenciler ses kaydındaki konuşmaları yazarlar. Öğrenci yardım istemedikçe öğretmen onlara yardım etmez. Bu yöntem sınıfta beş kez uygulandıktan sonra öğrenciler kendilerini daha rahat hissederler. Çekingen öğrenciyi cesaretlendirmek için öğretmen öğrencinin omzuna hafifçe dokunabilir.

Dil Analizi Yapma Evresi

Bu evrede deftere kaydedilen konuşmalar öğretmen tarafından tahtaya yazılır. Bu ifadeler dil bilgisi açısından analiz edilir (Freeman,1987). Bazen aynı ders saati içinde analiz işlemi yapılırken, bazen de bu bir sonraki derse bırakılabilir. Analiz işlemi, cümlelerin öğelerine ayrılmasıyla yapılır. Öğrenciler analiz işlemine dâhil olmakla yabancı dili tümüyle somutlaştırmaları sağlanır. Daha üst seviyedeki bir öğrenci, konuşmanın hangi kısmının incelenmesi gerektiğine karar verebilir. Bu seviyede öğretmen, kayıt işlemi sırasında karşılaşılan sorunları ve yazıya

aktarılanları göz önünde bulundurarak analiz aşamasındaki öğrencilere rehberlik yapabilir.

DANIŞMANLI DİL ÖĞRETİM YÖNTEMİNİN OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNLERİ

Teorik bir düşüncenin eksik ve yanlışlarını, ilgili düşünceyi pratiğe dökmeyen, farklı çevre, kişi ve koşullarda uygulamaya koymadan anlamak imkânsızdır. Rogers ve Curran, yukarıda değinildiği gibi, meslek itibarıyla psikiyatristtirler ve danışmanlı dil öğretim yöntemini klinik çalışmalardan ve terapi tekniklerinden yararlanarak geliştirmişlerdir. Burada göz ardı ettikleri husus ruh hastalarına yönelik yapılan terapiler ile sağlıklı yetişkinlerin dil öğretiminin çok farklı şeyler olduğu gerçeğidir.

Bununla birlikte, eğitim sorumluluklarını üstlenen ve özgür bir birey olarak öğrenciyi eğitimin merkezine oturtması bu yöntemin başarısı olarak görülebilir. Aşağıda danışmanlı dil öğretim yönteminin olumlu ve olumsuz yönleri ayrı başlıklar altında verilmiştir.

Olumlu Yönleri

Bu yöntem, öğrenme sürecinde öğrencilere özgür davranmayı sağlar. Yetişkinlerin yabancı dili öğrenmede karşılaştıkları kaygı, güvensizlik ve yanlış yapma korkusunu aşmada onlara kolaylık sağlar. Bu yöntem, tümüyle öğrenci istek ve ihtiyaçları ön planda olduğundan öğrenci merkezli bir yöntemdir. Bu, öğrenciyi kendine güven duygusunu geliştirir. Öğrencilerin başka birinden direktif almadan yabancı bir dili aktif olarak öğrenmesi sağlanır. Öğrencilerin grup halinde iletişimde bulunmaları sağlanarak, grupla uyumlu çalışma alışkanlığı kazandırılır. Son olarak, bu yöntemi diğer yabancı dil öğretim yöntemlerinden ayıran en önemli özellik öğrencinin öğretme sürecine dâhil edilmesidir. Böylelikle öğrenci öğrendiklerini pekiştirir, kendine güven duygusu gelişir ve yeni başlayan bir öğrenci eğitim sürecine kısa süre içinde uyum sağlar.

Olumsuz Yönleri

Bu yöntemin eğitimde yaygın olarak kullanılmasının önündeki en büyük engel, 20-30 kişilik sınıflara uygun olmaması ve sınıflarda üçer kişilik gruplar oluşturulup sırasıyla bu işlemlerin yapılması durumunda çok fazla zamana ihtiyaç duyulmasıdır. Dil öğretiminin yapılacağı sınıfların üçerli gruplara göre düzenlenmesi, her grubun ihtiyaç duyduğu ses kayıt cihazı, mikrofon, yazı tahtası gibi materyallerin sağlanması kolay olmayacaktır. Denebilir ki, bu yöntem zaman ve mekân açısından ekonomik bir yöntem değildir.

Bu yöntemin dil öğretiminde uygulanmasının önündeki en büyük engel üç kişilik her bir grup için yetişmiş danışman bulma zorluğudur. Curran'ın tam bağımsızlık aşamasından sonra danışmanın (öğrencinin) 1. 2. ve 3. aşamalarındaki gruplara danışman (öğretici) olabilmesi, bazı derslerin öğretiminde başarılı sonuçlar ortaya koyabilir. Ancak yabancı dil öğretiminde öğrencilerin rol değişikliği gerekçe değildir.

Bu yönteme göre işlenen yabancı derste öğrenciler ses kayıt cihazını kullanmakta zorlanabilir. Kayıtlar zamanında yapılamayabilir. Bir de ses kaydı öğrencilere sıkıcı gelebilir. Öğretmen, yabancı dili anadili düzeyinde bilmeli; yoksa sorunlar çıkabilir. Öğrencilerin bağımsız hareket etmelerini teşvik etmek, onların rehberlik ihtiyacını ihmale yol açabilir.

SONUÇ

Yapılan incelemeyle Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi ile ilgili olarak şu çıkarımlarda bulunmak mümkündür:

1. Dil sınıfları fiziki olarak bu yönteme göre düzenlenir (üçer kişilik gruplara göre), gerekli araç-gereç temin edilirse yabancı dil öğretiminde başarılı sonuçlar alınabilir.

2. Sınıfları fiziki olarak üçer kişilik gruplara göre düzenlemek, her bir gruba araç-gereç temin etmek zor olduğundan bu yöntem ekonomik değildir.

3. Seslerin kaydı sırasında mikrofonun kullanılması, öğretimin iletişime dayanması (karşılıklı konuşma) gibi nedenlerden dolayı aynı sınıfta birden fazla grubun eş zamanlı eğitim yapması bu yönteme göre zordur.

4. Bu yöntemde 40-50 kişilik sınıfları üçer kişilik gruplara ayırıp öğretimi sırayla yapmak çok zaman alacağından, yöntemin kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.

5. Ses kaydının olması, öğretmenin öğrencilerin kendi aralarında yaptıkları konuşmalara müdahale etmemesi gibi nedenlerden dolayı her yaş grubuna uygun değildir.

6. Yabancı dil öğretimi uzmanlık ister. Belli bir aşamadan sonra öğrencilerin danışman (öğretmen) rolüne soyunup akranlarına danışmanlık yapması gerçekçi değildir.

7. Bu yöntem bir tür akranlı eğitimidir. Akran eğitimi özellikle ilk ve ortaöğretim kademesindeki öğrenciler için uygun değildir, zira öğrencinin akranları üzerinde hiçbir yaptırımı olamayacağından danışman disiplin sorunlarıyla baş edemeyecektir.

8. Bu yöntem, yetişkinlerin ve üniversite çağındaki bireylerin yabancı dil öğrenmelerinde başarıyla uygulanabilir.

9. Ancak üniversitelerde bu şekilde dil öğretiminin yapılabilmesi için gerekli fiziki koşulların sağlanması, sınıfların donatılması yani bu yönteme göre dil sınıflarının oluşturulması gerekmektedir.

10. Bu yöntem, Türkiye'deki dil öğrenme-öğretme bağlamı göz önünde bulundurularak uyarlanabilir. Yansıtma aşamasında danışman (öğretmen), danışmanların (öğrencilerin) konu seçim sürecinde yönlendirici olmalı, gerektiğinde konu belirleyebilmelidir. Aksi takdirde danışmanlar ilgi çekici fakat eğitim seviyelerine uygun olmayan konuya yönelebilirler. Öte yandan, ses kaydı yapılmadan, kayıtların kaleme alma işlemi olmadan da danışman-danışman ilişkisi içerisinde akran eğitimi yapılabilir. Zira bu iki aşama öğrenciler için çok sıkıcı olacaktır.

Dil öğretim yönteminin kazandırılması amaçlanan kazanımlara göre seçilmesi zorunludur. Bu tespit doğrultusunda yapılması gereken, öncelikle hangi kazanımların amaçlandığı ve bunların ne zaman kazandırılacağı sorularına yanıt vermektir. Yoğunluğu ve süresi değişkenlik göstermekle beraber, yabancı dilin amaçlanan kazanımları çerçevesinde Öğretici, ilk aşamada dil bilgisi öğretimiyle eş zamanlı olarak bol alıştırma ve okuma çalışması yaptırmalıdır. Bu süreçte, üst sınıflardan uygun gördüğü öğrencinin iki-üç kişiye danışmanlık yapmasını sağlaması yararlı olacaktır. Öğrenciler, hedeflenen dil bilgisine ve yeterli sözcük dağarcığına sahip olduğunda ve belli bir seviyedeki metinleri okumayı gerçekleştirdiğinde ikinci aşamaya geçilebilir. İkinci aşamada konuşma ve dinleme etkinlikleri yapılır. Her bir aşamada danışan-danışman ilişkisi içerisinde akran eğitimi yapılabilir.

Son söz olarak denilebilir ki, Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi istenen hedef kitleye, sınıfın fiziksel yapısına, öğrenci mevcuduna ve eğitim programlarına göre geliştirilip yenilenebilir. Ancak çalışmamızın kapsamı ve hedefleri açısından böyle geniş bir konuyu burada ele almak olanaksızdır. Gelecekteki çalışmalar, bu tür uyarılama etkinliklerine ve bunların sonuçlarına yoğunlaşabilir.

KAYNAKÇA

Curran, A. C. (1976): *Counseling-learning in second language*. Counseling-Learning Publications.

Freeman, D. Larsen (1986): *Techniques and principles in language*. Teaching, Oxford University Press.

Demircan, Ömer (1990) :*Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, Ekim Eğitim Yayıncılık, İstanbul.

Demirel, Özcan(1999): *İlköğretim Okullarında Yabancı dil öğretimi*, MEB Yayınları, İstanbul.

Demirel, Özcan (2007): *Eğitimde Yeni Yönelimler*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Rogers, Carl (1961) : *On Becoming a Person, A Therapist's view of Psychotherapy*, Martiner Books, New York.

http://www.person-centered-counseling.com/carl_rogers.html (13.11.2011).

http://de.wikipedia.org/wiki/Klassische_Konditionierung (19.11.2011).

<http://www.duden.de/suchen/dudenonline> (25.11.2011).

<http://tureng.com/search/outline> (04.12.2011).

<http://www.carlrogers.de/> (22.11.2012).